

Sygn. akt I CSK 517/18

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku J. W.
przy uczestnictwie A. M., K. N., C. B. i M. N.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 października 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni J. W.
i uczestniczki postępowania A. M.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 30 czerwca 2017 r., sygn. akt XXVII Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Skarżące we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołały przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zagadnienie to skarżące ujęły w dwa zapytania:

1. „Czy konstrukcja testamentu wspólnego sporządzonego przez małżonków czyniących z siebie wzajemnie spadkodawcę i spadkobiercę, jest rozporządzeniem tylko co do formy różniącym się od innych rodzajów testamentów i podlegającym art. 1 Konwencji podpisanej w Hadze 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych i prowadzącym do uznania ważności rozporządzenia testamentowego pod względem formy, jeżeli jest ona zgodna z prawem wewnętrznym miejsca, w którym spadkodawcy dokonali rozporządzenia, gdy testament taki jest nieważny w kraju wyłącznej jurysdykcji dla spadkodawcy, a jeśli tak, to czy polska ustawa (kodeks cywilny) da się pogodzić z Konwencją w rozumieniu art. 91 pkt 2 Konstytucji ?” i 2. „Jaka jest relacja między orzeczeniem sądu polskiego stwierdzającym prawo do spadku a orzeczeniem (sądu) niemieckiego opartym na prawie niemieckim i ograniczonego rzeczowo do majątku położonego w Niemczech, co wyznacza kognicję polskiego sądu spadkowego, gdy część majątku objęta jest postanowieniem innego państwa w odniesieniu do majątku położonego na jego terytorium po uchyleniu art. 1102 k.p.c. a przed wejściem w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, ze zm.)?”

Niezależnie od tego, że zapytania są niejasno sformułowane i w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie, na tej przesłance, skargi kasacyjnej do rozpoznania, brak jest wyczerpującego uzasadnienia prawnego zarysowanych wątpliwości, Sąd Najwyższy zauważa, że sugerowane zagadnienia w sprawie nie występują. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, wpisanej do księgi zasad prawnych, z dnia 22 marca 1971 r., III CZP 91/70 (OSNC z 1971 r., z. 10, poz. 168) Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że w art. 942 k.c., stanowiącym, że testament może zawierać rozrządzenia tylko jednego spadkodawcy, ustawodawca posługuje się pojęciem „testament” w znaczeniu dokumentu obejmującego oświadczenie ostatniej woli. Tak, więc według art. 942 k.c. dokument obejmujący testament, w szczególności pisemny testament, może zawierać rozrządzenie tylko jednego spadkodawcy. Takie rozumienie przepisu

oznacza, że chodzi tu o formę testamentu. Zgodnie z art. 35 *in fine* ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. - Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290), w zakresie formy testamentu wystarcza zachowanie formy przewidzianej przez prawo państwa, w którym czynność została dokonana, przy czym wyprzedzające zastosowanie ma art. 1a) Konwencji dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych sporządzonej w Hadze dnia 5 października 1961 r. (Dz. U. z 1969 r., Nr 34, poz. 284) stanowiący, że rozporządzenie testamentowe jest ważne pod względem formy, jeżeli jest ona zgodna z prawem wewnętrznym miejsca, w którym spadkodawca dokonał rozporządzenia. Spadkodawczyni, która w chwili śmierci była obywatelką Polski, sporządziła w miejscu swego zamieszkania, to jest w Niemczech, testament w postaci dokumentu obejmującego oświadczenia woli jej i jej męża, oba na wypadek śmierci. Zgodnie z powołanymi przepisami ważność formy testamentu podlegała ocenie według prawa miejsca sporządzenia, a więc według prawa niemieckiego. Prawo niemieckie taką formę testamentu przewiduje. Brak, więc istotnej wątpliwości prawnej w zagadnieniu pierwszym powoduje, że nie było podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania z podanej przyczyny.

Podobnie odnieść należy się do wątpliwości skarżących ujętych w drugim punkcie zagadnienia. Pytanie o relację między postanowieniem sądu polskiego i niemieckiego rozstrzygającego o dziedziczeniu po spadkodawczyni w zakresie majątku położonego w Niemczech nie ma związku z rozpoznawaną sprawą, w tym znaczeniu, że nie wpływa na treść rozstrzygnięcia wydanego w rozpoznawanej sprawie. O dziedziczeniu znajdującego się na terytorium Niemiec majątku spadkodawczyni (obywatelki RP, a więc mającej w Niemczech status cudzoziemca), Sąd niemiecki orzekł zgodnie ze swoim prawem procesowym. Gdyby sąd polski orzekał o nabyciu spadku po cudzoziemcu, według prawa ojczystego cudzoziemca (a nie na jego rzecz, jak to się sugeruje w skardze), to w zakresie praw rzeczowych na nieruchomości orzekłby analogicznie, z uwagi na obowiązujące w tym zakresie przepisy procesowe to jest uprzednio art. 1102 k.p.c., a obecnie art. 1110² k.p.c. (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013 r. II CSK 294/12 OSNC-ZD z 2013 r., z. 4, poz. 75).

Z uwagi na powyższe, należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

jw